

Järva maakonnas Türi vallas Jõekülas Tursa kinnistu eraldistel 24 ja 33 lageraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Tornator Eesti OÜ (registrikood 10013860) volitatud esindaja Mikk Vakkum poolt 13.03.2025 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lg 1 p 2, § 6 lg 2 p 22 ja lg 4, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lg 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lg 1 ja § 15 p 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Järva maakonnas Türi vallas Jõekülas asuva Tursa kinnistu (registriora nr 660337, katastriüksus katastritunnusega 37501:004:0700) eraldistel 24 ja 33 lageraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Tornator Eesti OÜ (registrikood 10013860) volitatud esindaja Mikk Vakkum esitas 13.03.2025 Keskkonnaametile metsateatistid Tursa kinnistu eraldistel 24 ja 33 lageraie tegemiseks. Raied on kavandatud kokku 2,11 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 391 tm. Metsateatistid on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris (metsaregister) nr-te 50001116867 ja 50001116869 all.

Kavandatavad raiealad piirnevad siseriiklikult Vabariigi Valitsuse 27.07.2006 määrusega nr 175 „Hoiualade kaitse alla võtmine Rapla maakonnas” (edaspidi määrus nr 175) kaitse alla võetud **Linnumängu hoiualaga** ning Natura 2000 võrgustikku kuuluva **Linnumängu loodusala**ga.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lg 1 p 2, § 6 lg 2 p 22, § 6¹ lg 3, § 7 p 4, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ja 4, MS § 41 lg 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lg 1 ja § 15 p 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust (KeHJS § 6 lg 2 p 22, § 11 lg 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lg 2 p 22, § 11 lg 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lg-s 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lg 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Tursa kinnistu eraldisel 24 kavandatakse lageraiet 1,3 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 229 tm ja eraldisel 33 lageraiet 0,81 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 162 tm. Lageraie on uuendusraie (MS § 28 lg 4 p 1), mida tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lg 6). Lageraie korral raiutakse raielangilt ühe aasta jooksul raie algusest arvates kõik puud, välja arvatud seemnepuudeks jäetavad 20–70 hajali või mõnepuuliste gruppidega paiknevat mändi, arukaske, saart, tamme, sangleppa, künnapuud või jalakat ühe hektari kohta ja elujõuline järelkasv ning säilikpuud ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalikud puud või nende säilinud püstiseisvad osad (MS 29 lg 1). Seega, lageraie eesmärgiks on metsa uuendamine, uue metsapõlve rajamine.

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Tursa kinnistu asub Järva maakonnas Türi vallas. Kavandatav raieala jääb alale, kus kehtib Türi Vallavolikogu 24.11.2022 otsusega nr 56 kehtestatud Türi valla üldplaneering¹, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatava aegjärgse ega häilraie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatöodel metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud MME² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

¹ Kättesaadav: <https://www.tyri.ee/uldplaneering1>

² Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Tursa kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, kinnistu asub hajaasustuspiirkonnas.

Eraldisel 24 kavandatava raieala mõjualas (milleks on kuni 30 m)³ on 13.03.2025 registreeritud lageraied Tursa kinnistu eraldisel 31 ning sellega piirneval eraldisel 29 (kokku 2,72 ha hinnangulise raieahuga 364 tm). Eraldisel 33 kavandatava raieala 30 m mõjualas on 02.01.2025 registreeritud lageraied Sinika maaüksuse (kinnistu nr 2242736) eraldisel 6 ning 13.03.2025 Tursa kinnistu eraldistel 34, 36, 37, 39 ja 43 (kokku 3,67 ha hinnangulise raieahuga 983 tm).

Raietega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Eraldis 24 asub tarna-angervaksa kasvukohatüübis ning eraldis 33 angervaksa kasvukohatüübis. Eraldistel 23 ja 33 kasvab küpse metsa arenguklassi kuuluv kase enamusega puistu.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatavatest raietest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raied läbi viiakse. Langiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, kuid need ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Kavandatav raieala eraldisel 33 piirneb ja kattub vähesel määral maaparandusobjekti Naerissaare PÜ-216 veekaitsevööndiga. Veeseaduse § 118 lg 1 sätestab, et veekogu kalda või ranna erosiooni ja hajuheite vältimiseks on veekogu kaldal või rannal veekaitsevöönd.

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”. https://media.rmk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

Kavandatavad raiealad kattuvad vähesel määral põhjast, **Linnumängu hoiualaga, mis paikneb Natura 2000 võrgustikku kuuluval Linnumängu looduslal.** Linnumängu hoiuala kaitseesmärgid on nimetatud määruse nr 175 § 1 lõike 1 punktis 11.

Kavandatavad raiealad kattuvad vähesel määral Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmetel registreeritud loodusdirektiivi⁴ I lisas nimetatud elupaigatüübiga *9010 (vanad loodusmetsad) ning eraldisel 24 kavandatud lageraie 30 m mõjualas asub elupaigatüüp *7110 (raba).

EELIS andmetel asub kavandatava raieala 30 m mõjualas III kaitsekategooria⁵ kaitsealuse linnuliigi Tedre (*Lyrurus tetrix*) elupaik (registrikood KLO9130822).

Kultuuriväärtuseid raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate lageraiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatavate raiete mõju keskkonnaelementidele:

Vesi - kavandataval raiel ei ole olulist mõju veerežiimile. Kavandatav raieala asub osaliselt maaparandusobjekti Naerissaare PÜ-216 veekaitsevööndis. Antud juhul ei jää kavandatavale raiealale ega selle mõjualasse looduslike veekogusid, mille veekaitsevööndis oleks vajalik rakendada tingimusi raietöödele, seega veekogusid ei mõjutata.

Välisõhk ja kliima - kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus - raie on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, seega ei mõjuta see eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele - raie on kavandatud kokku 2,11 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 391 tm (koos mõjualas kavandatud raiega 8,5 ha hinnangulise raiemahuga 134 tm), raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskooormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

⁴ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimeistiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

⁵ III kaitsekategooria liigid on kaitse alla võetud keskkonnaministri 19.05.2004 määrusega nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine”.

Raiete teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatavad raied on ühekordse lühiajalise mõjuga, kestusega umbes üks kuu. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Kavandatavad raiealad asuvad vähesel määral Natura 2000 võrgustikku kuuluval Linnumängu looduslal. Ala kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” (edaspidi korraldus nr 615) lisa 1 punkti 2 alapunktis 195.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärkidele. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Linnumängu loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lg 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lg 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁶ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. Looduskaitseseaduse (LKS) § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu ehk eespool viidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁷ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega, vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Eraldised 24 ja 33 kattuvad põhjast vähesel määral (kokku 0,01 ha) Linnumängu loodusala kaitse-eesmärgiks oleva metsaelupaigatüübiga 9010* (vanad loodusmetsad). Lisaks asub eraldisel 24 kavandatud lageraie 30 m mõjualas Linnumängu loodusala kaitse-eesmärgiks olev elupaigatüüp *7110 (raba). Linnumängu loodusala kaitse-eesmärgid on tagatud siseriiklike õigusaktidega. Siseriiklike kaitsealade (sh Linnumängu hoiuala, millega kavandatud raieala vähesel määral kattub) moodustamisel (sh piiride paikapanelmisel) on arvestatud, et ka Natura 2000 võrgustikku kuuluva ala kaitse-eesmärgid oleksid kaitstud. Kavandatava raiega raiutakse väike osa loodusala piirnevast alast, võrreldes kogupiiriga.

Kuivõrd raiet ei tehta metsaelupaigas, siis ei saa elupaigatüübi pindala väheneda, samuti ei halvene elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur.

⁶ Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätet (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁷ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:
http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Kuna kavandatava raieala mõjualas ja raiealal ei asu muid Linnumängu loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe, siis kavandatav raietegevus Linnumängu loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatav raie ei mõjuta ebasoodsalt Linnumängu loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud MME-ga.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raied kattuvad põhjast vähesel määral (kokku 0,01 ha) siseriiklikult kaitse alla võetud Linnumängu hoiualaga. Mõju Linnumängu hoiuala kaitse-eesmärkidele, mis kattuvad Linnumängu loodusala kaitse-eesmärkidega, on käsitletud p-s 3.3.1.2.

Raieala mõjualas (30 m) asub kaitse-eesmärgina nimetamata III kaitsekategooria kaitsealuse linnuliigi teder (*Lyrurus tetrix*) elupaik (KLO9130822). Elupaigaks on piiritletud liigi elupaigaks sobiv metsaala, mis antud juhul kavandatud raiealale ei jää, seega elupaigale olulist mõju ei ole. Kuna raietöid ei viida läbi tedre piiritletud elupaigas, võib järeldada, et raietöödega seotud häiringud (nt tavapärane metsamasinate müra, valgustus öisel ajal tehtavate raietööde puhul, inimeste liikumine) ei kahjusta tedre pesitsemist.

Raiealal ja selle vahetus mõjualas (kuni 30 m) ei esine muid kaitstavaid loodusobjekte, mida raie mõjutaks.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kavandatava lageraielangi pindala ei ületa MS § 29 lg-s 11 sätestatud lageraielangi suurust ning puistud vastavad MS § 29 lg-s 4 ja metsa majandamise eeskirja §-s 3 sätestatud lageraiet lubavatele kriteeriumitele.

Raied on kooskõlas üldplaneeringuga, LKS-ga ja MS-ga ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Säilikpuid tuleb lageraielangile jätta vastavalt MS § 29 lg 1 p 3 nõuetele (vähemalt 5 tm/ha). Nõuded säilikpuude ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks jäetavate puude ja nende säilitamise kohta on sätestatud MME §-s 13.

Raie käigus jälgida metsaelupaikade piire ning jälgida, et raie ei toimuks metsateatisega vähesel määral kattavas metsaelupaigas.

LKS § 55 lg-st 6¹ lähtuvalt on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tippaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani.

Suuremate pinnasekahjustusteta on soovitatav raietöid (sh puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järelendus

Kavandataval lageraiel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Linnumängu loodusala, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Eelhindamise otsus on koos metsateatise otsusega metsaregistris ning avalikustatakse väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Mirjam Veeroja
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond